

DE GEWONE MIJNSPIN (*ATYPUS AFFINIS*) IN OOST-NEDERLAND (ARANEAE, ATYPIDAE)**Roy H.A. van Grunsven**

Palmstraat 258, 3812 XM Amersfoort (RoyvanGrunsvan@gmail.com)

ABSTRACT**The Purse Web Spider *Atypus affinis* in the eastern part of the Netherlands.**

Recent records of *Atypus affinis* Eichwald in the east of the province Gelderland and Overijssel are presented. The possible northward spreading of the species is discussed.

Key words: *Atypus affinis*, distribution, spreading

Afgelopen zomer zijn door Bureau Waardenburg planten in waterwingebieden van Vitens geïnventariseerd voor beheerevaluatie. Tijdens deze inventarisatie, in een gemengd bos in het waterwingebied 't Klooster bij Bronckhorst (AC 221-450) op 01.ix.2010, liep een forse spin over de papieren die ik even had neergelegd. Hoewel ik weinig van spinnen weet herkende ik deze onmiddellijk. Met enorme kaken die naar voren wijzen kan het niets anders zijn dan een mannetje van de gewone mijns spin *Atypus affinis* Eichwald (fig. 1). Ik was nogal verbaasd over deze vondst omdat ik gewone mijns spin associeer met heidevelden op de Veluwe, Utrechtse heuvelrug en in Zuid-Nederland. Voor de zekerheid nog even naar de spintepels gekeken en deze hadden geen lang laatste segment met een licht vlekje en dus was het geen kalkmijns spin *Atypus piceus* (Sulzer), al zou dat ook wel zeer vreemd geweest zijn (Roberts 1998).

Het voorkomen in open bos blijkt achteraf niet uitzonderlijk te zijn, en aangezien het een mannetje was is de mogelijkheid zeker niet uit te sluiten dat de vrouwtjes hun holen hebben op een dichtbijgelegen heideterrein; mannetjes kunnen namelijk flinke afstanden 'zwerven'. De vindplaats is echter wèl bijzonder. In de spinnencatalogus (Van Helsdingen 2009) staat slechts één waarneming uit deze regio, en wel ten noorden van Doetichem (afkomstig uit Pinkhof 1919). Er bleken na een korte zoektocht op internet meerdere waarnemingen gedaan te zijn. Zo is de soort door J. Polman gemeld van het Grote Veld tussen Lochem en Vorden op 20.i.2008, AC 220-460 (www.seniorennet.be). Op Waarneming.nl staat een waarneming van 30.iii.2010 op de Archemerberg tussen Ommen en Hellendoorn (AC 225-499). Deze laatste waarneming van vijf jonge dieren door H. Soepenberga gaat vergezeld van foto's waarop de dieren duidelijk te herkennen zijn. Zeer recent, op 18.x.2010, is daar nog een waarneming uit het Bergherbosch bij 's-Heerenberg bij gekomen, maar door het ontbreken van foto's kan deze niet gecontroleerd worden.

Gezien de drie recente waarnemingen is het de vraag of *Atypus affinis* bezig is met een opmars naar het noorden of dat er sprake is van een waarnemerseffect. De noordgrens van het areaal van de Gewone mijns spin loopt door Nederland en de twee waarnemingen uit Overijssel zijn meteen de meest noordelijke ooit in Nederland waargenomen! De gewone mijns spin is een warmteminnende soort en het zou niet onlogisch zijn als de spin geprofiteerd heeft van de warme zomers de laatste jaren.

Het gebied bij Bronckhorst waar mijn waarneming gedaan is, is eigendom van Vitens. In het noordelijk deel

Figuur 1. Mannetje van *Atypus affinis* (foto: Jinze Noordijk)

is een pompstation aanwezig maar het grootste deel is naald- en gemengd bos dat beheerd wordt als natuurgebied. De mijnspin is gevonden bij de zuidrand van het bos. Hier bestaat de boomlaag uit zomereik, ruwe berk en grove den. De structuur is vrij open waardoor er vrij veel zon op de bosbodem komt en er in de ondergroei, naast onder andere bochtige smele en braam, ook struikheide voorkomt. De bodem is zandig en droog. In dit soort bossen zijn plekken voorhanden die zeer beschut liggen maar wel een deel van de dag direct zonlicht krijgen. Hier is een warm microklimaat aanwezig. Aangezien ik geen mijn heb gevonden weet ik niet zeker of dit soort plekken benut worden, maar het is wel erg waarschijnlijk.

Dit type bos is op veel plaatsen in Nederland te vinden en daarmee kan deze spectaculaire spin in veel meer gebieden voorkomen. Door het veranderde bosbeheer worden veel bossen ook opener van karakter en daarmee geschikter voor mijnsinnen. Mogelijk doet de gewone mijnspin over enkele jaren zijn naam eer aan en is het een 'gewone' verschijning tijdens herfstwandelingen op heideterreinen en in bosranden verspreid over het hele land.

LITERATUUR

<http://waarneming.nl/waarneming/view/47135131>

<http://waarneming.nl/waarneming/view/50571142>

<http://blog.seniorennet.be/debosheks/archief.php?ID=2063>

Helsdingen, P.J. van 2009. Spinnencatalogus. Versie 2009.2. Laatst bijgewerkt: 15 december 2009. –

<http://www.naturalis.nl/spinnen>

Pinkhof, M. 1919. Een nieuwe vindplaats van de mijnspin. – *De Levende Natuur* 23: 40.

Roberts, M.J. 1998. Spinnengids (vertaling en bewerking door A. Noordam). – Tirion, Baarn.

BESCHIKBAARHEID VAN NEDERLANDSE EN EUROPESE VERSPREIDINGSGEGEVENS VAN SPINNEN

Availability of data on the distribution of spiders in the Netherlands and Europe.

The availability on the internet of data on the distribution of spiders in the Netherlands is outlined. The catalogue and checklist of the spiders in the Netherlands are regularly updated on the website of the European Invertebrate Survey – Nederland (<http://www.naturalis.nl/spinnen>), while the latest updated version of the spiders of Fauna Europaea is placed on the website of the European Society of Arachnology (<http://www.european-arachnology.org/>).

In de Catalogus van de Nederlandse spinnen zijn alle gepubliceerde verspreidingsgegevens opgenomen. Publicaties die over andere onderwerpen gaan en waar wel soorten spinnen worden genoemd maar geen vindplaats zijn weggelaten. De meest recente nomenclatuur is steeds toegepast, maar de oudere opgaven zijn natuurlijk steeds onder de oude namen te vinden, zoals dat in een catalogus gebruikelijk is. In de tabel met de "Verspreiding van de spinnen van Nederland over de provincies" heeft men snel een overzicht in welke provincies een soort voorkomt. De nieuwe en oude namen zijn beide opgenomen. De tabel biedt ook beperkt inzicht in de zoogeografische verspreiding in ons land. Tenslotte is er de soortenlijst te vinden met codenummers voor registratie en ook daar zijn de oude namen naast de nieuwe te vinden. Deze drie lijsten zijn te raadplegen via de website van EIS-Nederland (<http://www.naturalis.nl/spinnen>). De gegevens dienen ook als basisbestand voor Het Nederlands Soortenregister (<http://www.nederlandsesoorten.nl>), maar helaas wordt dat op het punt van nomenclatuur en soortenbestand nauwelijks bijgehouden. Dat overzicht is wat de spinnen betreft stil blijven staan in 2003.

Fauna Europaea vertoont een vergelijkbare tekortkoming (<http://www.faunaeur.org/>). Die site werd in 2003 ten doop gehouden en is in 2008 nog eenmaal bijgewerkt, maar loopt sindsdien weer achter. Ik houd zelf wel de wijzigingen in verspreidingspatronen van de Europese spinnen bij en dat overzicht is steeds te vinden op de website van de European Society of Arachnology (ESA) onder Links en vervolgens onder European Spiders (<http://www.european-arachnology.org/>). Daar staat nu Versie 2010.1 voor u klaar.

PJvH

